

Europees Agentschap verspreidt goede

Nog veel miswerkvloer

Het Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk bevordert risicopreventie met het verspreiden van goede praktijk-voorbeelden. Het Nederlandse voorbeeld 'HeftruckHelden' is bekroond met een European Good Practice Award.

tekst Loek Kusiak

In Duitsland is een rapport uit januari 2013 van de Bundesanstalt für Arbeitsschutz und Arbeitsmedizin over stress op de werkvloer als een bom ingeslagen. Maar liefst 43 procent van de werknemers is van mening dat zijn job de afgelopen twee jaar door het gebruik van smartphone en iPad stressvoller is geworden. Om bij te benen wordt er geregeld in de weekends en op feestdagen gewerkt. Het aantal ziekmeldingen door psychische klachten als gevolg van stress is bij onze oosterburen de afgelopen 15 jaar met meer dan 80 procent gestegen. De schade voor het Duitse bedrijfsleven wordt geschat op zes miljard euro per jaar.

Het zijn cijfers die Christa Sedlatschek, directeur van het Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk (EU-OSHA), verontrusten, maar niet verbazen. "Werkstress door nieuwe technologie, maar ook psychosociale klachten door agressie en pesten, behoren tegenwoordig tot de grootste risicofactoren en kosten de economie gigantische sommen geld."

Sedlatschek, doctor in de arbeidsgeneeskunde en voormalig leidinggevende bij

het bovengenoemde Duitse onderzoeksinstituut, verwijst naar een groot onderzoek ("36.000 interviews") naar werkgerelateerde stress dat in 2007 door EU-OSHA werd uitgevoerd. Van de ondervraagde werknemers in 31 Europese landen rapporteerde 28 procent (representatief voor 55 miljoen werknemers) klachten over stress, burn-out en depressiviteit.

van EU-arborichtlijnen naar nationale wetten en de handhaving daarvan."

Aandacht verslapt

EU-OSHA werd in 1996 opgericht om werkplekken in Europa veiliger, gezonder en productiever te maken. Het agentschap (67 medewerkers, met Bilbao als hoofdzetel en een dependance in Brussel) doet dit door kennis en in-

'Tussen de lidstaten bestaan nog aanmerkelijke verschillen in preventiecultuur'

"Dat risicopreventie loont weten we al meer dan twintig jaar. Desondanks is de kloof in een aantal EU-landen tussen enerzijds het geformuleerde arbobeleid en anderzijds wat mensen daarvan op de werkvloer ervaren soms nog teleurstellend groot. Tussen de lidstaten bestaan nog aanmerkelijke verschillen in preventiecultuur en aandacht voor de omzetting

formatie uit de 27 EU-lidstaten te verzamelen en de good practices te verspreiden. Ook adviseert het Agentschap het Europees Parlement.

Sedlatschek: "De Arbostrategie 2013-2020 van de Europese Commissie moet nationale regeringen en hun sociale partners weer op scherp zetten, want zonder tripartite samenwerking schiet het niet

op Europese

op. We weten ook dat juist de goed geleide bedrijven met gezonde werknemers het beste economisch succes boeken. Mijn vrees is echter dat door de economische crisis van de laatste jaren, waarin bedrijven vechten om te overleven, de aandacht voor investeringen in veilig en gezond werken kan verslappen.”

Die vrees lijkt niet helemaal ongegrond, aldus cijfers van het Agentschap. Zo werd 30 procent van de Europese werknemers in 2010, evenveel als tien jaar ervoor, aan te veel lawaai blootgesteld. Ook werkten in 2010 net zoveel werknemers als in 2000 een derde van hun werktijd in ongezonde lucht en op slecht geventileerde werkplekken. En in 2010 werkten zelfs meer werknemers in de EU op onveilige wijze met biologische agentia (bacteriën, virussen) dan in 2005 het geval was.

Dodelijke ongelukken

Hoewel het aantal dodelijke arbeidsongevallen in Europa afneemt, komen in de EU jaarlijks nog steeds tussen de 5000 en 5500 personen, vooral in de industrie en de landbouw, tijdens hun werk om het leven. Ruim 20 miljoen werknemers lijden aan een beroepsziekte, van wie er jaarlijks 150.000 overlijden. En 22 procent van alle ongelukken op de Europese werkvloer zorgt voor minimaal een maand ziekteverzuim.

“Er gaan elk jaar minstens 450 miljoen werkdagen verloren”, rekent Sedlatschek voor. “Los van het menselijk leed kosten arbeidsgerelateerde gezondheidsproblemen de Europese economie minstens 490 miljard euro per jaar. Vooral middelgrote en kleine bedrijven moeten we meer bewust maken. Zij verzuimen een adequaat gezondheids- en veiligheidsbeleid te voeren, omdat ze vinden dat ze geen ernstige problemen hebben. Men mist echter de deskundigheid om risico's te beoordelen.”

Via haar netwerken van arbodeskundi-

gen en onderzoekinstellingen in de EU-landen, de zogeheten ‘Focal Points’, organiseert EU-OSHA voorlichtingscampagnes over onder meer fysieke belasting, gevaarlijke stoffen, lawaai en risicobeoordeling. In de jaarlijkse ‘Europese Week voor veiligheid en ge-

zondheid’ vindt in ieder EU-land een competitie plaats voor organisaties en bedrijven die een goede praktijk-oplossing hebben bedacht ten aanzien van het campagnethema. De nu lopende Europese campagne ‘Samen sterk voor preventie’ richt zich op leiderschap van »

'HeftruckHelden' wint European Good Practice Award

foto: kees Winkelman

Marinka de Groot, projectleider HeftruckHelden, adviseur Gezond Transport, <http://www.bgz.nl>

De Nederlandse campagne ‘HeftruckHelden’ is op 29 april op de ‘Occupational Safety and Health (OSH) Presidency Conference’ van EU-OSHA in Dublin beloond met een European Good Practice Award. Uit 50 Europese nominaties koos een jury 10 prijswinnaars, waaronder de HeftruckHelden-campagne van Wehkamp.nl en de brancheorganisaties EVO en Gezond Transport. De campagne, gericht op het verminderen van ongevallen en aanrijdingen die met heftrucks plaatsvinden, werd in 2012 als nationale winnaar bekroond – en beloond met een nominatie naar de Europese Good Practice Award – door het Nederlands Focal Point in het kader van de Nederlandse Goede Praktijken Competitie. Dakdekkersbedrijf Sluyer uit Vriezenveen was in Dublin genomineerd in de categorie kleine ondernemingen, maar viel hier buiten de prijzen. Sluyer ontwikkelde de Veiligwerkbak, waarmee dakdekkers handelingen op de grond kunnen uitvoeren in plaats van op de dakrand. Sluyer won vorig jaar in de Nederlandse competitie de eerste prijs in de categorie kleine ondernemingen en tevens de publieksprijs.

Voor meer informatie: www.campagne.arboineuropa.nl

het management en participatie van werknemers bij preventie en beheer van risico's van ongevallen en beroepsziekten.

Samen ontbijten

“Werknemers en bonden”, stelt Sedlatschek, “hebben gedetailleerde kennis van processen en arbeidsrisico's. De werkvloer heeft daarmee de sleutel in handen voor een beter veiligheidsbewustzijn. Je moet deze werknemers via werkoverleg of de ondernemingsraad raadplegen over maatregelen die arbeidsomstandigheden verbeteren. Dat gebeurt nog te weinig. Managers raad ik aan: ga elke week één ochtend met je werknemers ontbijten. Je zult veel bruikbare ideeën horen over hoe het werk gezonder en veiliger kan.”

Het Nederlandse Focal Point, waarvan TNO het management voert, vervult een rolmodel, stelt Sedlatschek. “Tussen Focal Points in de EU bestaan grote verschillen in manier van werken. De aanpak wordt sterk bepaald door de mate van overheidssteun. In Roemenië bestaat het Focal Point uit één vrouw, die echter slim en gedreven werkt. De overheid in landen als Nederland, Finland of Duitsland vindt het belangrijk dat men-

sen gezond en veilig hun werk doen. Daarom investeert het Nederlandse ministerie van SZW ook veel in onderzoek en implementatie van programma's. Dat betaalt zich terug. De Stoffenmanager die Nederland ontwikkeld heeft voor het werken met gevaarlijk stoffen blijkt een onmisbaar hulpmiddel om aan de REACH-verordening te voldoen en is

Er is kritiek op de taaiheid van menige EU-OSHA-arbostudie

overgenomen door andere landen.” Een ander Nederlands voorbeeld dat Sedlatschek looft is de diepgang bij het opstellen van de RI&E. Het Europees Agentschap heeft twee jaar geleden voor kleinere ondernemingen een online en gratis beschikbaar instrument (OiRA) ontwikkeld voor bedrijfstakspecifieke risicobeoordeling. Met deze tool is in drie landen proefgedraaid in de kapperssector, de metaal, de lederwarenindustrie en de beveiligingsbranche. “Inmiddels zijn in zestien landen sociale partners bezig met de invoering van OiRA in diverse bedrijfstakken”, zegt Sedlatschek. “Tegelijk weten we ook dat

landen last hebben van het *not invented here*-syndroom: alleen wat de nationale staat zelf ontwikkelt, is goed.”

Soms taai

In Nederland is in 2012 de campagne HeftruckHelden afgesloten, gericht op het veilig werken met heftrucks. Deze campagne is recent in Dublin onderscheiden met een Europese Good Practice Award (zie kader).

“Een uitstekende campagne die in andere landen nog veel meer aandacht moet krijgen. In het actief promoten van good practices kan het Agentschap zich nog sterk verbeteren”, erkent Sedlatschek.

Kritiek is er ook op de taaiheid van menige arbostudie die uit de koker van EU-OSHA komt. De vele staafdiagrammen, statistieken en tabellen ogen indrukwekkend, maar ontberen een prikkel als bruikbaar handvat voor de werkvloer. Sedlatschek: “De omzetting van wetenschappelijke data naar praktijk is inderdaad een probleem. Intern is dit ook al

onderwerp van evaluatie geweest. Vanaf 2013 zullen we onze expertise en diensten sterker vraaggericht en minder aanbodgericht communiceren. We willen van de Focal Points weten welke informatie ze nodig hebben en hoe je een bepaald thema aansprekend kunt toesnijden op het midden- en kleinbedrijf. In landen waar het bewustzijn rond veilig werken hoog is, kun je met een basisflyer volstaan. In andere landen kunnen sociale partners campagnes over dat thema organiseren.”

Duurzaam inzetbaar

Een krachtiger speurtocht naar en uitwisseling van goede praktijk-voorbeelden zal merkbaar zijn in de komende campagnes over psychosociale arbeidsbelasting en duurzame inzetbaarheid van werknemers, voorspelt Sedlatschek. Ze heeft al twee inspirerende praktijk-voorbeelden bij de hand. “In ziekenhuizen in Oostenrijk krijgen verpleegkundigen in nachtdiensten op een zeker moment kans op omscholing naar functies met normale werktijden. In Dinsgolfing, in Beieren, heeft autoproducent BMW een montagehal geopend voor 200 oudere werknemers. Robots hebben zware taken overgenomen en de lopende band gaat minder snel. Er zijn krukjes op plaatsen waar werknemers veel staan. Rijdende gereedschapskisten voorkomen dat je veel moet bukken. Veel van deze werknemers zouden zonder de aanpassingen nu thuis zitten.”

Directeur EU-OSHA dr. Christina Sedlatschek

Loek Kusiak is journalist.